

ga ne dovoljujejo. Za dober razvitek društva bi morala ena odborova oseba toliko časa porabiti za društveno delovanje, kakor občinski tajnik velike županije. Kdor čuti za to potrebno moč in sposobnost, naj se zgledi; sprejmemo ga z odprtimi rokami in damo mu na izbero vsa častna mesta. Društveni predsednik bo prvi zanj agitiral. Potrebno je pa še eno: **Dosedanji malomarni člani društva se morajo vsaj toliko poboljšati, da bodo redno plačevali letnino in prihajali k letnim občinim zborom.** Če to store, jim društvo ne bo tako neznano kakor do sedaj. Omeniti mi je še eno. Sedanje Deželno učiteljsko društvo zastopa skupne interese slovenskega in laškega učiteljstva in ni prav nič na poti ustanovitvi deželne zveze goriških učiteljskih društev. Naši laški tovariši že imajo tako zvezo; ustanoviti bi se morala tudi pri nas, a sama se noče ustanoviti. Kar imamo boljših moči med nami, te se pehajo za postranskimi zaslužki, ker od stanovskih dohodkov ne morejo z družino dostojno živeti. Od nas starejših, ki se že bližamo koncu službene dobe, se zopet ne more tirjati, da bi zadostili s svojim delom vsem potrebam. **Treba je, da se tovariši in tovarišice srednje dobe dvignejo in gredo na stanovsko delo!**

V Solkanu, 26. oktobra 1913.

Fr. Bajt.

Viharno zborovanje čeških učiteljev.

Praga, 26. oktobra 1913.

Češki učitelji so priredili danes v Pragi veliko zborovanje, na katerem so manifestirali za izboljšanje učiteljskih plač. Na zborovanju je prišlo do jako mučnih prizorov. Učitelj Bima je v svojem govoru ostro napadal navzoče poslance in jim očital, da znajo pač skrbeti za sebe, dočim so na učiteljstvo popolnoma pozabili. Zborovalci so govorniku demonstrativno pritrjevali in mu viharno ploskali. Socialistični poslanec Kľofač in pa narodno-socialna poslanca Kľofač in dr. Baxa so protestirali proti očitnemu govorniku in označili govornikove insinacije za nesramno laž. V znak protesta so zapustili zborovanje, a zborovalci so vpili za njimi: »Hamba!« Koncem shoda je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva takojšnja ureditev izboljšanja učiteljskih plač, sicer bodo učitelji primorani, da posežejo po najenergičnejših sredstvih, če bi se pereče vprašanje še nadalje zavlačevalo.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

II. Državni posvetovalni odsek.

Referent tov. Jos. Smrtka omenja v uvodu svojega referata iniciativo za gojenje skupnih stikov z nemškimi tovariši, ki so jo češki učitelji že pred leti dali, pa se ji tedaj Nemci še niso pridružili. Če prihajajo sedaj sami s predlogom na ustanovitve skupnega izvrševalnega organa, tedaj je to dokaz, da smo si pri njih dobili respekt in da je to naš uspeh. Na to označi temeljne principe svojega predloga za poslovnik državnega posvetovalnega odbora. Po daljši debati se sprejmejo predlogi referenta s tem besedilom:

Poslovnik »Državnega posvetovalnega odbora svobodnomiselnih učiteljskih Zvez vseh narodnosti v Avstriji.«

1. Namen »Državnega posvetovalnega odbora svobodnomiselnih učiteljskih Zvez vseh narodnosti v Avstriji« je, posvetovati se o šolskih in učiteljskih vprašanjih, v kolikor spadajo v okvir državnih zakonodaj in v vprašanjih, v katerih bi bil umesten skupen nastop tudi v posameznih deželah, in izvajati sprejete predloge.

2. V »Državnem posvetovalnem odboru« je Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji zastopana s 13 člani, Deutsch-österreichischer Lehrerbund ravnotako s 13 člani, italijanska in rumunska Zveza imata vsaka po enega člana. Razen tega so člani »Državnega posvetovalnega odbora« predsedniki Zveze slovanskega učiteljstva in Lehrerbunda, njihovi tajniki in zapisničarji. — Predsedniki, tajniki in zapisničarji se glasovanja ne udeležijo. Zastopniki Zveze slovanskega učiteljstva se na posamezne deželne organizacije razdele tako, da pride na 3000 članov en član odbora in tako, da bi bila vsaka narodnost zastopana vsaj z enim članom. Razdelitev števila zastopnikov za posamezne narodnosti določuje odbor Zveze. Imenovanje teh zastopnikov se prepušča od slučaja do slučaja deželnim organizacijam, katerih se tiče. Deželne organizacije morejo pošiljati k sejam tudi več članov, ki bodo pa vsi imeli le posvetovalno pravico.

3. »Državni posvetovalni odbor« se snide najmanj enkrat na leto. Na sejah predsedujejo vrste se predsednik Zveze slovanskega učiteljstva in predsednik Deutschösterreich. Lehrerbunda ali pa njihovi namestniki, in sicer tako, da eni seji predsedujejo predsednik Zveze, drugi predsednik Lehrerbunda, kar pa ne izključuje, da bi predsedujoči predsednik ne mogel tudi na seji izročiti svojega urada drugemu predsedniku. Če ima referat o vprašanju, ki je na programu, naj se sploh tako zgodi.

4. Vsak udeleženec more pri debati se posluževati svojega materinskega jezika in ima pravico, da se mu govori, predneseni v drugem jeziku, pretolmačijo na jezik, katerega razume. V vsaki seji vodita zapisnik dva zapisničarja: eden v tem slovanskem jeziku, ki je točasno poslovni jezik Zveze, drugi v nemškem jeziku. Predlogi, v katerih se glasuje, se podajajo pismeno in se prilagajo v originalu k protokolu. Če se vkljub temu pojavijo difference v tekstu pri končnem zapisniku, tedaj velja za avtentično besedilo vpis ali stilizacija predloga, sestavljena v tem iz navedenih jezikov, v katerem je bil predlog od predlagatelja pred glasovanjem formuliran.

5. Za sprejete se smatrajo predlogi, za katere je glasovalo najmanj dve tretjini prisotnih članov, ki imajo glasovalno pravico. Deželna društva, ki se seje ne udeležijo, morejo svojo glasovalno pravico prenesti na kakšnega drugega člana iz druge zastopane organizacije. Neoporečnost sklepov za vse organizacije nastane šele, če ni tekom 8 dni nobena deželna organizacija ugovarjala. Sklepi, soglasno storjeni, morejo biti v imenu vseh organizacij publicirani in izvedeni tudi brez zavlačevanja, če bi iz zavlačevanja grozila kakšna nesreča ali škoda, če vsi člani odbora prevzamejo za nje osebno odgovornost napram svojim organizacijam.

Uradujoči predsednik skrbi za izvedbo sprejetih sklepov, če odbor kaj drugega ne določi.

6. »Državni posvetovalni odbor« sklicujeta po medsebojnem sporazumu predsednik Zveze in predsednik Lehrerbunda.

7. Kritje potovalnih izdatkov, prehrane in prenošilce je interna zadeva državnih zvez. Ostale izdatke krijeta v enaki višini Zveza in Lehrerbund.

(Dalje.)

Štajersko.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic je razposlala 24. dne oktobra na vsa okrajna učiteljska društva okrožnice s pozivom, da skličejo takoj zborovanja, oziroma odbore seje, v katerih naj razpravljajo o načinu razdelitve draginske doklade 1914. Tožadnega poročila in nasvete morajo poslati do 31. oktobra Zvezinemu predsedniku v Ormož, ker dne 1. novembra ob pol 9. uri zjutraj ima Zveza v celjski okoliški šoli, a dne 3. novembra Lehrerbund v Gradcu odbore seje. Pozivi na društva so bili poslani tudi našim dnevnikom, ker bi prišli v »Tovarišu« prepozno.

Vodstvo.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj zboruje dne 16. (ne 9.) novembra t. l. ob pol 11. uri dopoldne v **Rajhenburgu** po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Zborovalna poročila. 4. Predavanje. 5. Slučajnosti. Pobrila se bo tudi še udnina za Slov. Šolsko Matico. Pričakuje mo obilne udeležbe.

Odbor.

Učiteljsko društvo za mariborsko okoličje zboruje v četrtek dne 6. novembra 1913 točno ob 10. uri. Spored: 1. Dopisi, 2. Poročila, in sicer a) o »Zavezini skupščini«, b) o stanju regulacije učiteljskih plač, c) o plačevanju društvene članarine. 3. Eventualno predavanje o lepopisju v ljudski šoli. 4. Slučajnosti. Tovarišice in tovariši! Dolgo nismo bili skupaj! Dolgo si nismo podal rok ter zrl si v oči! Čut tovarštva pogreša odduška ter želi svidenja. Pridite v obilnem, ako mogoče, v polnem številu!

Odbor.

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo v soboto, dne 18. t. m., ob polu 10. uri v šoli na Zidanem mostu. Oziraje se na to, da je bil ta dan za udeležence pouka prost in da je bilo res krasno jesensko vreme, bi bilo pričakovati pač še številnejše udeležbe. — Ob določenih uri otvorili tovariši predsednik zborovanje ter pozdravi navzoče nekako tako-le: »Še nobenkrat nisem otvoril našega zborovanja s tako povzdignjenim duhom in vseleže srca, kakor storim to danes. Znano vam je, da je naša večletna borba za izboljšanje našega gmojnega položaja končala z vidnim uspehom. Je to prvi žarek veselja v naša obupajoča srca. Po 22urni seji dež. zbora se je enoglasno odobrila vsota 1.200.000 K v izboljšanje učiteljskih plač. — Dragi! Komu se pač imamo poleg poslancev za ta uspeh najbolj zahvaliti? Zmajali bodete

z glavo, a vendar je tako, da pred vsem sami sebi, t. j. učiteljski organizaciji. Zakaj vendar omenjam vse to? Verujte mi, da predvsem zato, da po tem vidnem uspehu naših prizadevanj ne prenehamo v boju za svoje pravice. Nobenega učitelja, nobene učiteljice ne smatramo nam vrednega tovariša ali tovarišice, ki ni z nami, ki se ogiblje naših sestankov, ki stoji ob strani, kadar se drugi bojujemo, ki le čaka, da se okoristi s trudom drugih. Takim naše zaničevanje, naše preziranje! Hamba! — Točke dnevnega reda so se prerezale in rešile. Posebno zahvalo in obče priznanje je žela hospitacija v II. razredu, kjer je tov. Meško navzočemu učiteljsstvu pokazal, kako je postopati pri »pripravi na spise«. — Posebno zanimiv je bil drugi del naz. nauka, kjer so otroci dovršeno odgovarjali, ali vendar tako, da se je takoj videlo, da se jih ni niti najmanj pripravljalo na obravnavajočo sliko. — Tudi tokrat nam je tovariš Zupančič postregel s točnimi podatki o zborovanju Zaveze. Hvaležni so mu zato posebno oni, ki jim ni bila dana prilika prisostvovati Zavezinemu zborovanju. Hvala mu! — Zaradi ogromne nadprodukcije ženskih učnih oseb se sklene naprositi Zvezo, naj podvzame korake, da se ženska učiteljica vsaj začasno zapro, kakor se je že to zgodilo drugod. Po dvehurnem zborovanju zaključijo tovariši predsednik dobro uspešno zborovanje z željo, da se zopet vsi zdravi in veseli snidemo na prihodnjem zborovanju, ki bo meseca prosinca.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj zboruje dne 6. novembra t. l. v Stanjelu ob 10. dopoldne. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu referat tov. Volkova: »Psychose otroka«. Tovariše in tovarišice ter prijatelje šole najvljudneje vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Prvi redni občni zbor »Socialne Matic« v Gorici se je vršil v nedeljo, dne 26. oktobra. Poročila so pokazala, da je bilo prvo leto zelo plodnosno za »Socialno Matico«. Soglasno se je izvolil sledeči odbor: Predsednik: dr. Bogumil Vošnjak, Gorica; podpredsednik: dr. Fran Ilešič, Ljubljana; I. tajnik: Vladimir Knaflič, Gorica; II. tajnik: Karel Cigoj, Gorica; blagajnik: prof. A. Sovré, Gorica; knjižničar: prof. dr. K. Ozvald, Gorica; odborniki: dr. Vekoslav Kisovec, Trst; F. pl. Kleinmayr, Trst; Andrej Čok, Trst; prof. I. Berce, Ljubljana; prof. dr. D. Lončar, Idrija; E. Gangl, Idrija; prof. dr. Ljudevit Pivko, Maribor; dr. Ernest Kalan, Celje.

Zvonček objavlja v svoji 11. letošnji številki to-le izbrano vsebino: 1. Davorin: Jesenski stih. 2. Vera Levstikova: Gluhonemi Tonček. 3. Jan Reginov: Neznana bol. Pesem. 4. Fran Košir: O groblji pri Studenicih. (S podobo.) 5. Češarek: Prvo pismo. 6. Labod. Podoba. 7. Jost Stare: Domače življenje in vojaštvo starih Slovanov. 8. Mladinopolj: Janezovo posestvo. (S podobo.) 9. Davorinov: Zgodba o beraču Damjanu. 10. Pobožnost. Podoba. 11. Ivo Trošt: Konec pravde. 12. Jan Reginov: Ciganska. Pesem. 13. Ulica v Plovdivu. Podoba. 14. Pouk in zabava: Demant. — Rešitev in rešilci. — Obletnica prve železnice. — Spal 77 dni. — Mačke. — Milijarda. — Z vlaka je padla petletna deklica. — 100 let stara žena. — Mraz v zračnih višinah. — Kako daleč gre lastovica prezimovat. — Najdaljši dnevi v Evropi. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Dr. Ljudevit Pivko, Telovadne igre, II. del. V prihodnjih dneh izide knjiga, ki jo je učiteljstvo že težko pričakovalo. Prvi del »Telovadnih iger«, ki obsega veččinoma tekalne igre, se je na naših šolskih igriščih že udomačil. Drugi del obsega **lučalne igre** z žogo in vaje v žoganju. Vaje so obdelane sistematično in tudi igre so razvrščene od najlažjih začetkov do večjih kombinacij v preglednem sistematičnem redu, kakršnega ne dobi učitelj v nobeni tujejezični zbirki. — Mariborski Sokol nam naznanja, da razpošlje knjigo na ogled samo onim šolskim vodstvom in naročnikom, ki so poravnali znesek za prvi del. Knjiga se naročuje pri Mariborskem Sokolu, Maribor, Narodni dom, in stane vezana K 1.10, nevezana 80 vin., elegantno v platno vezana z napisom pa K 1.40.

Pavel Poljanec, Kratka zgodovina slovenskega naroda se je istotako udomačila v šolskih knjižnicah, in v mnogih šolah jo rabijo kot pomožno učno knjigo. Ker bo kmalu potreba prirediti tretjo izdajo, prosimo, da izreče učiteljstvo svoje želje in nasvete. Mariborski Sokol želi z njo ustreči zlasti šolam in zaradi tega izide tretja izdaja po jako nizki ceni in skrbno popravljena.

Politiški pregled.

* **Dr. Kramar za češko - nemško spravo.** V Plzinju je imel dr. Kramar shod, na katerem je razpravljal o češko-nemški spravi in ostro napadal češke radikalce, češ, da preprečujejo s svojo takotiko pravični in mirni razvoj političnega položaja. On kot demokrat mora obsojati vsak oktroa in posledica tega je, da smatra za svojo dolžnost, da sede z Nemci k skupni mizi in deluje trezno za pravično rešitev sprave med obema narodoma.

* **Važna razsodba državnega sodišča.** Dne 18. t. m. je izdalo državno sodišče važno razsodbo v jezikovnih zadevah. Stvar je ta-le: V občini Pliberk na Koroškem, ki je po večini slovenska, so bili za volitev nabiti samo nemški volilni predpisi itd. Občinarji slovenske narodnosti so se zaradi tega pritožili na deželno vladu, a ta je njih pritožbo odbila. Koroški rodoljubi pa so se pritožili še dalje na državno sodišče, ki je sedaj razsodilo, da imajo slovenski občinarji prav. Temeljni državni zakon zagotavlja namreč vsem državljanom v jezikovnem oziru enakopravnost, t. j. vsi v državi govoreči se jeziki so si popolnoma enakovrni. V občini Pliberk je po ljudskem številu toliko in toliko Slovencev in ti imajo pravico zahtevati, da se volitve razpišejo tudi v njih domačem jeziku. S tega vzroka je državno sodišče **odločilo deželne vlade razveljavilo** in razsodilo, da trdijo prav slovenski Pliberčani, ne pa deželna vlada.

* **30 novih kavalerijskih oddelkov strojnih pušk.** »Zeit« poroča, da se letos ustanove 6 novih kavalerijskih oddelkov strojnih pušk, 24 jih pa ustanove leta 1914.

* **Nova šarža pri vojaki.** Od 15. novembra t. l. dobimo pri nas novo šaržo, namreč takozvane štabne podčastnike. To šaržo dobijo sedanji naredniki, ki služijo od 6 do 12 let pri armadi in se posebnost odlikujejo po svojih zmožnostih in po svojih študijah. — Takih štabnih podčastnikov seveda ne bo dosti, a kogar bo sreča doletela, ta bo užival lepe ugodnosti, posebno za poznejšo civilno službo.

Kranjske vesti.

— **Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici** dne 15. oktobra. Predsednik poroča o važnejših kurentnim potom rešenih zadevah, kakor tudi o nastavitvi časovnih in pomožnih učnih oseb. — Za pomaknitev v višji plačilni razred se priporočajo: Zavrl Valentin, Begunje; Zupančič Janko, Rateče; Eisenhart Gizela, Belapeč; Markovšek Edvard, Ljubno. Starostne doklade se priznajo Pleničarju J., Kropa, I. starostna; učitelju Jakliču Fran., Radovljica, tudi prva in učiteljici Ani Zevnikovi, Gorje, četrta starostna doklada. Sestavijo se kompetentne tabele za nadučiteljski mesti v Mošnjah in Jesenicah, kakor tudi za definitivno učno mesto v Radovljici. Pritrdi se prošnji krajnega šolskega sveta na Dovjem zaradi počitnic. — Ugodno se rešijo doše prošnje za denarne podpore. — Pritrdi se korakom, ki jih je storil predsednik glede razširjenja šol na Dovju v trirazrednico in v Gorjah v štirirazrednico. — Odobri se več inspekcijskih poročil. Nekaj disciplinarnih zadev se v smislu poizvedb reši. Odobri se proračun okrajne šolske knjižnice. Sprejme se z večino glasov predlog, da se vbočijo »Učiteljski Tovariš« ne naroča več za okrajno učiteljsko knjižnico. — Čudno, da se nekateri ljudje tako boje poštenih listov.

— **Slovenska šola v Kočevju.** Dne 14. t. m. se je vršilo pred okrajnim glavarstvom v Kočevju zaslišanje onih staršev, ki so podpisali prošnjo za ustanovitev slovenske šole v Kočevju. Zaslišanje je vodil vodja okrajnega glavarstva nadkomisar Merk sam. Udeležene slovenske starše so zastopali dr. Ravnihar, državni poslanec, dr. Klepec, odv. kandidat, in Ante Beg, potovalni učitelj C. M. družbe. Izmed 45 podpisanih staršev se jih je zglasilo 17, od katerih le eden ni vztrajal pri svojem podpisu. Ostali, ki se niso zglasili, pa so večinoma rudarji v premogokopu, ki so jih groznje od strani oskrbnika Stokla in njegovih pomagačev in pa postopanje obč. redarja pri dostavljanju vabil pripravili do tega, da se niso udeležili zasliševanja. Kako se je pri dostavljanju vabil za zaslišanje postopalo, je naravnost neverjetno. Policaj, ki je vabila raznašal, je kar na lastno pest napisal, da stranka ne želi slovenske šole, ampak nemško, in je vabilo vrnil glavarstvu, starše pa je preslepil, da če se podpiše na vabilo, k zaslišanju ni treba priti, ker je že vse opravljeno. Na drugi strani pa je oskrbnik rudokopa Stokcl oskrbel, da so bili slovenski starši zadostno ostrašeni, da k za-

slišanju niso prišli. Dosti jih je pa, kakor zgoraj omenjeno, preslepil občinski policaj, ko je sam podpisoval, da stranka slovenske šole ne mara, in ponaredil podpise, kar je bilo dosti jasno videti iz tozadnjih vrstjenih vabil. Zaradi tega so zastopniki staršev zahtevali, naj se zaradi teh velikih nerednosti in sleparij nedežli starši še enkrat povabijo k zaslišanju in naj se dostavljane vabil odvzame občin in se izroči drugim nepristranskim organom. Zastopnika mesta Kočevje sta seveda ugovarjala. Če bi se bilo godilo brez vsakega pritiska in brez vsakih nerednosti s strani mesta, bi bilo priglasihih otrok več kot zadostno število. Toda vključ vsem nepravilnostim in vsemu terorizmu Kočevjarjev pride do ustanovitve slovenske šole v Kočevju. Prejalsle bo kočevski odpor zlomljen.

—r— **Dejanja govore!** Neki učitelj na Kranjskem je dobil službo v drugem okraju. Zaradi »sijajne plače« ni imel niti toliko, da bi imel za selitev, zakaj v domači vasi, kjer je do sedaj služboval, si ni upal dobiti toliko posojila. Edina rešitev tedaj, da je šel mož k deželnemu odborniku dr. Zajcu. Akademik dr. Zajec je sprejel ponižnega prosilca v njemu lastnem hribovskem tonu, češ, **liberalec ste, ne dam nič, Boga zahvalite, da ste sploh službo dobili.** Mož, osupljen nad takim zaderkastim sprejemom, jo pohlevno odkuri, a med vrati se vendar toliko osrči, da še izpregovori: »Ne, ne, Slomškar še ni bil nikdar liberalec«. Beseda »Slomškar« je imela čudovit učinek na nepristranskega dr. Zajca. Z yso prožnostjo svojega telesa skoči za odhajajočim prosilcem, ga povabi najljubeznivejše nazaj, mu ponudi stol in uspeh? — Z dvestošestdesetimi kronami v žepu se je zadovoljno roke menceje vračal presrečni »Slomškar« domov, češ, »pa sem ga panal«. — G. dr. Zajec, pa utajite, če ni resnična ta zgodba? — Drug slučaj. K nekemu dokaj visokemu cerkvenemu dostojanstveniku se pride nekdo informirati zaradi neke učiteljske službe. Pripomnimo, da je tega dostojanstvenika prav dober prijatelj referent c. kr. deželnega šolskega sveta. »Sveti« mož, ki bi ne smel po besedah svojega prevzvišenega učitelja imeti niti sence sovražstva do svojega bližnjega, odgovori: »Brez skrbi, kar po liberalnem smrdi, pri nas ne dobi službe.« — Brez komentara!

—r— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto učiteljice Angele Jurečič-Kumelj, ki je zaradi bolezni na dopustu, je imenovana abs. učit. kandidatinja Hermína Stiene za suplentinjo na ljudski šoli v Strekljencu. — Abs. učit. kandidat Maks Furlan je imenovan za prov. učitelja in voditelja na enorazrednici v Smihelu pri Hrenovici. — Štirirazrednica v St. Janžu se razširi na pet razredov in v to svrhu sistemizira novo učno mesto. — Absolv. učiteljska kandidatinja Jožefa Jaklitsch je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Koprivniku. — Absolv. učiteljska kandidatinja Franciška Štrenar je imenovana za prov. učiteljico enorazrednice v Ostrožnem brdu. — Na mesto učiteljice Angele Janša, ki je zaradi bolezni na dopustu, je imenovana za suplentinjo v Jaršah bivša suplentinja v Moravčah Katarina Kosiša. — Kranjski deželni šolski svet je pripustil k brezplačni šolski praksi na šestrazrednici na Viču pri Ljubljani absol. učit. kandidatinja Ottilio Krisc in Julijo Baran, na osemrazredni nemški zasebni dekliški ljudski šoli ljubljanskega šolskega kuratorja pa absol. učit. kandidatinja M. Razingar.

—r— **Okrajna učiteljska konferenca slovenskih ljudskih šol v Ljubljani** se je vršila dne 9. t. m. v dvorani Mestnega doma. V smislu § 34. zakona o šolskem nadzorstvu je konferenci predsedoval okrajni nadzornik A. Maier. Na dnevnem redu sta bili dve času primerni predavanja. G. prof. R. Kenda je predaval »O dogodkih iz francoske dobe na Kranjskem (1809 do 1813) s posebnim ozirom na Ljubljano in okolico.« G. dr. F. Stele je pa predaval »O varstvu spomenikov in ohranitvi domačega značaja naših krajev.« Obe predavanja sta bili zanimivi; zato sta žela predavatelja splošno pohvalo zborovalcev. Pri volitvi v knjižnični in stalni odbor so bili z vslikom izvoljeni kandidati, ki jih je nasvetoval nadučitelj Dimnik, in sicer v knjižnični odbor: Janez Levec, Fran Marolt in Alojzij Kecalj; v stalni odbor pa: Marija Maroutova, Anton Razingar, Juraj Režek in Janko Likar. Sklenilo se je, da se okr. učit. knjižnica zaradi pomanjkanja prostorov preseli s I. mestne na IV. mestno šolo na Prulah.

Štajerske vesti.

—š— **Učiteljska nameščenja v celjskem okraju.** Začasno so nameščeni nastopni učitelji, oziroma učiteljice: Gustav Šilih in Helena Zupankova v St. Pavlu, Anica Ježovnikova v Petrovčah, Ljudmila

Fišerjeva v Teharji, Marija Seličeva pri Sv. Lovrencu, Franc Rožanc (nadomešča bolnega nadučitelja) in Angela Zdolškova v Ljubčini, Angela Siterjeva (nadomešča obolelo gospo Wudlerjevo), ga. Josipina Ekslova (nadomešča obolelo gospo Košutnikovo), Josip Žagar in Ciril Pregelj, ki sta imela dopust v svrhu umetniške izobrazbe, sta zopet nastopila svojo službo, prvi v Celju, drugi v Petrovčah.

—š— **Iz celjskega okraja.** Poročila sta se tov. Mirko Zdolšek, učitelj v Grižah in tov. Mela Jerovškova istotam. Bilo srečno!

—š— **Gotovlje pri Žalcu.** Marsikateri tovariša, marsikatero tovarišico še pogrešam med člani Slovenske šolske Matice. Posebno mlajšim tovarišem in tovarišicam se nujno priporočam. Zdaj, ko je padla kaplja priboljška, odkrušite si 4 krone ter pošljite mi jih vsaj do 15. nov., ker je skrajni čas, da članarino odpošljem. Vljudo in nujno se priporočam Fr. Brinai, poverjenik.

—š— **Gotovlje pri Žalcu.** Podpisana se priporočam kot blagajničarka Učiteljskega društva za celjski okraj. Kdor dobi te dni položnico učiteljske »Zadrage« v Celju, naj mi blagovoli članarino čimprej nakazati. Rada bi na prihodnjem društvenem zborovanju poročala, da mi ni nihče nič dolžan. — Tilka Brinarjeva.

—š— **Ormoško učiteljsko društvo** obhaja letos štiridesetletnico svojega obstanka. Živelo!

—š— **Vsi odbori učiteljskih društev na Štajerskem,** nadalje oni »Zveze«, »Verbanda« in »Bunda« imajo te dni zaporedoma seje, ki bodo na njih razpravljala o ključu, po katerem bodo porazdelili draginsko doklado.

Goriške vesti.

—g— **Imenovanje.** Z odlokom ministrstva za notranje zadeve je bil gimnazijski profesor dr. K. Ozvald imenovan konservatorjem c. kr. arhivnega sveta na Dunaju za politične okraje Gorica, Sežana in Tolmin.

—g— **Učiteljska beda.** V »Gorici« čitamo: Društvo meščanskih učiteljev je izdalo pred kratkim jako resen oklic, v katerem svari pred učiteljskim poklicom, ker ni več dobiti pravočasno prostora. Na Nižjem Avstrijskem je 1000 učiteljev brez kruha, na Češkem pa čez dve tisoč. Vsako leto konča toliko učiteljskihnikov svoje študije, da bi jih bilo dovolj za cela desetletja. V tem oziru bi bila potrebna statistika, ki bi izkazovala eventualna prazna mesta, da bi se mladina vedela ravnati. Na vsak način pa je dandanes težko svetovati komu, naj se loti učiteljskega, zato da bi postal učitelj. Ako misli iti potem drugam, tedaj že gre, a da bi računil na učiteljsko službo, je pač kočljivo. Na Štajerskem n. pr. so omejili število učiteljskih kandidatov s tem, da ima učiteljše le po dva letnika; eno leto prvi in tretji, drugo leto drugi in četrty itd. To bi tudi pri nas ne škodovalo, zakaj tudi v našem mestu študira cela truma deklet in mladeničev za učiteljski poklic, a lahko jih polovica že naprej računi, da ne bodo prišli do kruha, ker so vsa mesta zapolnjena po večini z mladimi, krepkimi močmi, ki se še ne bodo ognila s torišča. Na vsak način pa svetujemo pozornost in premislek!

—g— **Lov na slovenske otroke v Ločniku in italijanski učitelj Ceschia.** V »Soči« čitamo: Pred okrajno sodnijo v Gorici je bila klicana Marija Peršolja iz Ločnika. Zakaj je klicana, ni bilo razvidno iz vabila; mislila je, da je kaj zaradi otrok. Nemalo je bila žena razočarana, ko je zvedela, da je tožena zaradi žaljenja časti in da jo toži znani prijatelj Ločniških Slovencev, italijanski učitelj Ceschia. Stvar je ta: Znano je, kako vabijo Italijani v Ločniku slovenske otroke v italijansko šolo; obljubljajo jim obleke in kdo ve, kaj še vse. Peršolja je bila izjavila, da ji je Ceschia ponujal za otroka obleke in 30 kron denarja, ako pošlje svojega otroka v italijansko šolo. Učitelj Ceschia je šel tožiti Slovenko. On je izpovedal pred sodnijo, da je bil v hiši pri Peršoljevi, ji obljubil obleke za otroke, ali denarja ji ni obljubil, tako pravi on. Mož je tudi prisegel na to. Peršolja je zaradi tega obsojena na 5 dni zapore. Podana je proti razsodbi ničnostna pritožba. — O stvari izpregovorimo obširneje po vzklicni razpravi.

—g— **Strokovna nadaljevalna šola za zidarje v Renčah** prične šol. leto 1913/14. v sredo, 5. novembra. Vpisovanje novovstopivših učencev se vrši 1. in 2. novembra od 10. do 11. ure predp. v šoli. Sprejemajo se tudi zidarski vajenci iz drugih občin. Vpisnina 2 K.

—g— **Naznanilo.** Na dvorazredni obrtni nadaljevalni šoli v Solkanu se prične novo šolsko leto 4. novembra t. l. — Vpisovanje onih obrtnih in trgovskih vajencev, ki se še niso oglasili na županstvu

v Solkanu, bo 4. novembra od 11. do 12. ure predpoldne v pisarni šolskega vodstva v Solkanu. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje izpričevalo ljudske, oziroma katere druge šole. — Vodstvo obrtne nadaljevalne šole v Solkanu 24. oktobra 1913. — Vodja: Fr. Bajt.

—g— **S Krasa nam pišejo:** Dne 6. novembra ima Goriško učiteljsko društvo zborovanje, in tretja točka dnevnega reda je »Naše gmotno stanje«. — Kaj pa naše učiteljsko društvo? Gotovo čaka na kak referat. Ne čakati sedaj referata, ampak sklicati zborovanje, ki naj bo njegova prva točka »Naše gmotno stanje in naše zahteve« (debata). — Druga točka pa naj bo zopet debata o uvodnem članku »Učiteljskega Tovarisa« z dne 24. t. m. — Ako vsak učitelj in vsaka učiteljica prečita omenjeni članek, bo zborovanje gotovo plodonosno, ker delavcev se ne manjka.

—g— **Učiteljsko vprašanje na Goriškem.** Pod tem naslovom piše tržaška »Edinost« v svoji 298. številki: »V Učiteljskem Tovarisu« se je razvila zanimiva polemika v zadevi učiteljskega vprašanja na Goriškem. Na eni strani stoji »Deželno učiteljsko društvo za pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko«, na drugi pa ono učiteljstvo, ki stoji za okrajnimi učiteljskimi društvi, ki naj bi se združila v deželno zvezo po kranjskem in štajerskem vzoru. To organizacijsko vprašanje pa je le postranskega pomena, vsaj za sedaj, zakaj glavna stvar je tudi pri goriškem učiteljstvu izboljšanje gmotnega položaja, in prav v tem vprašanju vlada med obema strankama, če jih moremo imenovati tako, veliko nasprotstvo. Naše mnenje je, da mora biti izboljšanje položaja učiteljstva na Goriškem ena izmed prvih nalog nove deželne uprave in da se mora to izboljšanje izvesti na tak način, da bo stalno pomagano učiteljstvu, ne pa morda le s kakimi provizoričnimi odredbami, ki naj bi le deloma zamašile vedno bolj zevajoče luknje. Treba je le temeljite preuredbe učiteljskih plač, ki tudi v resnici zadovolji učiteljstvo in mu tako ustvari vse pogoje, da more točno in vestno vršiti svoje vevlačno nalogo v našem ljudstvu. Da pa se naše ljudstvo samo spozna s tem, za goriško deželo tako pomembnim vprašanjem, naj posnamemo iz »Učiteljskega Tovarisa« spis, ki jasno označuje mišljenje večine goriškega učiteljstva in pravi: — Tu navaja »Edinost« doslovno naš uvodnik iz zadnje številke, ki mu dostavlja te-le besede: »To so glasovi iz učiteljskih krogov. Mi, kakor smo že rekli, moremo želeli, da se čim prej uresniči te upravičene zahteve, ker smo prepričani, da pomenja njih uresničenje veliko korist za naše ljudstvo na Goriškem, neuresničenje pa največjo škodo. Zato pa smo tudi uverjeni, da stori novi deželni zbor, ko se zopet snide, vse, da zadovolji naše učiteljstvo.« — Nas samo vesel, da se je tudi neučiteljsko, a nam prijazno časopisje začelo zanimati za to naše najvažnejše vprašanje. Naj dela tako naprej! Obenem opozarjamo na članek tov. Fr. Bajta, ki ga priobčujemo v današnji številki!

Istrske vesti.

—i— **Iz Kopršćine v Istri** nam pišejo: V jubilejski številki cenjenega lista »Učit. Tovarisa« se je oglašil nekdo iz naših krajev ter poslal pod naslovom »Naše razmere« dopis, kjer v splošnem omenja, kako je naše bedno stanje ter kaka je skrb gotovih činiteljev za izboljšanje tega. Vse prav, vse na mestu! Vendar nečesa ne morem odobravati, in to je ravno trditve dopisnika dotičnega članka, s katero označa učitelje-udeležnike na kmet. tečaju v Gorici kot Benjamine raznih viš. šolskih oblastvenikov. — Bil sem, na svojo žalost, sam udeležnik tega tečaja ter z mano še četvorica istrskih tovarišev. In po mnenju dopisnika zgoraj imenovanega članka smo torej mi Benjamine raznih odločilnih faktorjev, in to edino-le zato, sklepaje po njegovem argumentiranju, ker smo bili v letošnjih velikih počitnicah na kmetijskem tečaju v Gorici. — No, in ker to dopisnik trdi v članku »Naše razmere«, bi ga presil, da navede še imena onih tovarišev, takozvanih ne-Benjaminev, ki bi naj bili zastavljeni pri predlogu za pripust v dotični tečaj! Poznati mora gotovo vse malenkosti uradnega poslovanja te zadeve, ker drugače bi ne trdil tega o namišljenih činih za Benjamine. Moje skromno mnenje pa je, da je dotični dopisnik v marsičem na nejasnem. Vzemimo n. pr. sladkosti, ki jih nudijo taki tečaji udeležencem. Če bi bile te njemu vsaj približno znane, bi nikdar ne trdil, da je dnevno deveturno duševno delovanje in poslušanje raznih predavateljev čin za Benjamine! — Glede potnih odškodnin, ki bi naj ne bile primerne odkazane posameznikom, mislim, da zna vsak od nas, odkod je, kam se pelje, kam se mora vrniti in koliko vse to stane.

—i— **Lega nazionale.** Prihodnji občni zbor društva »Lega Nazionale« se bo vršil v Poreču, in sicer zadnjo nedeljo meseca maja 1914.

Tržaške vesti.

—t— **Zagreško »Kolo« v Trstu.** Zagrebško pevsko društvo »Kolo« je tržaški podružnici »Glasbene Matice« naznanilo, da v soboto, dne 15. novembra, priredi v Trstu koncert. Nastopi tudi Marko Vušković. V Trstu se osnuje poseben odbor za sprejem bratskega hrvaškega društva.

—t— **Hrvaško šolsko vprašanje v Trstu.** V Trstu se v kratkem vrši ustanovni občni zbor »Hrvaškega šolskega društva v Trstu«, ki bo takoj otvorilo otroški vrtec; prostori so že zagotovljeni in bo ondi imelo svoje prostore tudi društvo »Strossmayer«.

—t— **Poročila se je v Šklednju** bivša mnogoletna vrtnarica ondotnega šolskega vrtca gospodična Dragica Gregoričeva z uradnikom pri tvrcki Greinitz v Trstu g. Viktorjem Rosenbergom. Čestitamo!

Koroške vesti.

—k— **Slovincem sovražno delo Nemcev na šolskem polju.** Omenili smo že žalosten položaj, v katerem se nahaja slovensko šolstvo v Celovcu in njegovi okolici, kjer so Slovenci na šolskem polju že preplavili Nemci, in sicer s svojim ponemčevanjem otrok. Nič boljše razmere ne vladajo po deželi. V bližini Celovca je Zrelec. Tam je dvorazrednica, seveda nemška, obiskuje jo 135 slovenskih otrok. V Podkrošju je dvorazredna šola z 88 otroki z nemškim učiteljstvom, v znanem Grabštajnu je popolnoma nemška štirirazrednica z 250 popolnoma slovenskimi otroki in z najbolj zagrizenim nemškim učiteljstvom. V Trdnji vasi, ki je še popolnoma slovenska, je nemška dvorazrednica s 100 slovenskimi otroki. V Pokrčah je trirazredna nemška šola, na kateri poučujeta dva nemško - nacionalna učitelja in ena učiteljica, 150 skoro brez izjeme slovenskih otrok. V Timenici je nemška dvorazrednica s 120 večinoma slovenskimi otroki. Kraji severno od Celovca, kakor Gospa Sveta, Karnski grad, Blatograd, St. Martin, St. Peter i. d., so se v zadnjih desetletjih že skoro ponemčili. V teh krajih ni niti ene slovenske šole. Bujno se širi ponemčevanje tudi ob Vrbskem jezeru. Tudi v teh krajih je nebroj vasi, ki so po veliki večini slovenske, imajo pa izključno samo nemške šole. Koliko je še slovenskih otrok, ki bi jih še lahko rešili. V Sv. Martinu nad Dholico n. pr. je nemška štirirazrednica s 232 učenci, ki so večinoma Slovenci. V Porečah je nemška petrazrednica z 270 učenci, izmed katerih je skoro polovica Slovencev. Podobno tlačijo slovenske otroke v nemške germanizatorične šolske kovačnice v Skoficah, v Ribnici, v Hodišah, v Kotmari vasi, v Žihpoljah, v Bistrici in v St. Janžu. V Rožu, v Medjem dolu, v Kaplji ob Dravi, v slovenskem Pliberku in sploh po vsej Koroški. Nemci hočejo prodreti do Karavank in ločiti rožanske Slovence od podjunskih. Ako se jim to posreči, bodo tvorili rožanski Slovenci le še jezikoven otok, ki se nikakor ne bo mogel vzdržati. Rož je krasen in se ne imenuje zastoj Rožna dolina, toda Nemec tam vedno bolj prevladuje, hodi na šolskem polju, kakor na industrijskem in na drugih poljih. Edina rešitev za Slovence bi torej bila, preurediti šole, zakaj vzgojo v narodnem duhu more dati otroku le zavečen naroden učitelj v domači šoli. Zato je prvo in najnujnejše vprašanje koroških Slovencev, kako naj si pridobijo pravično in zakonito narodno šolstvo, zakaj brez tega je izguba Koroške vprašanje časa.

—k— **Imenovanje učitelja v Grebincu.** Na seji deželnega šolskega sveta dne 17. oktobra 1913 je bil imenovan za nadučitelja na petrazrednici v Grebincu tamonjski učitelj Julius Bohatta. Tržani so sicer prosili za deputacijo za nadučitelja Jožefa Oberiercherja iz Labuda, ki je tudi bil kompetent in ki je precej starejši ter v gospodarskem oziru dosti izobražen. Dež. nadzornik Benda in dež. predsednik Fr. v. Fries-Skene sta deputacijo jako prijazno sprejela ter ji obljubila, da hočeta uvaževati prošnjo. Toda človek obrača, »Volksrat« pa obrne! Mesto je dobil Bohatta, ki je precej mlajši — samo za to, ker so se za njega zavzeli baron Helldorf, Herzog in župan Manner, že znani »gozdni mojster«, ki imajo tudi pri »Volksratu« važno besedo. K dosegi mesta mu je tudi pripomoglo znanje slovenščine, baje je prosilec zmožen slovenščine »in Wort und Schrift«, kakor je zapisal v svoji prošnji! Resnica pa je, da niti kakega slovenskega koroškega narečja ne obvladuje, niti otrok ne razume! Kako hoče mož poučevati v